

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

9 Quinam ad Preces canonicas obligentur, & quanta sit hæc obligatio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

quæque gesta Sanctorum. Quinto, Breues pre-
 cationes, quas Collectas vocant, quæ ferè à Summis
 Pontificibus compositæ fuere. Sexto, Hymnos
 aliquos à Patribus compositos. vnde meritò vo-
 catur *Brenuarium*, quia est compendium omnium
 prædictorum admirabile. Deinde non solum sin-
 gula per se pia & salutaria sunt; sed etiam tam ap-
 te inter se connexa, suisque temporibus & festis
 accommodata, vt magnam sua varietate legenti-
 bus animi voluptatem & spiritalem consolatio-
 nem adferant: vt vel hinc perspicere queat, singula-
 ri Spiritus sancti directione ita disposita fuisse.
 quod verum esse deprehender, qui singula attentè
 considerauerit.

43 Tertiò, Quia Ecclesia recitando horas canoni-
 cas, quodammodò semper orat, semper Deum
 laudat, semper memoriam diuinorum beneficio-
 rum celebrat, semper gratias agit; & sic implet
 monitum illud Domini. Luca. 18. *Oportet semper
 orare, & nunquam deficere.* & Apost. 1. ad Thesi-
 sal. 5. *Sine intermissione orate.* & ad Ephes. 5. *Imple-
 mini Spiritu sancto, loquentes vobismetipsis in psal-
 mis, & hymnis, & canticis spiritualibus, cantantes
 & psallentes in cordibus vestris Domino, gratias
 agentes semper pro omnibus in nomine Domini Iesv
 Christi, Deo & Patri.* Sic etiam imitatur regium
 Prophetam, qui de se dicit Psal. 118. *Septies in die
 laudem dixi tibi. & Media nocte surgebam ad con-
 fiendum nomini tuo.*

Quo modo
 semper orat.

Quòd semper orat, & Deum laudet, patet, quia
 cum nox conset quatuor interuallis, quæ dicun-
 tur *vigilia*, & dies similiter quatuor partibus, seu
 horis sacris, quarum crebra mentio est in Scrip-
 turis; singula interualla suas preces habent: nam pro
 prima, secunda, & tertia vigilia noctis, sunt preces
 nocturnæ. hæ vel tribus partibus constant, quæ
 Nocturna dicuntur, vt in festis; (sicut enim quæ-
 que vigilia continet tres horas ciuiles, ita quod-
 que Nocturnum continet tres Psalmos & tres
 Lectiones; vt singulis horis singuli Psalmi & sin-
 gule Lectiones respondeant) vel vno tantum No-
 cturno, sed duodecim Psalmorum, & trium Le-
 ctionum, ita vt ferè tribus Nocturnis æquipol-
 leat; vt in feriis & festis simplicibus. Pro quarta
 vigilia sunt Laudes matutinæ. Pro prima hora
 diei, quæ durat ab ortu solis vsque ad tertiam ex-
 clusiuè, sunt preces Primæ. Pro tertia, quæ durat à
 tertia vsque ad sextam exclusiuè, sunt preces Ter-
 tiæ. Pro sexta, quæ durat à sexta diei vsque ad no-
 nam, sunt preces Sextæ. Pro nona, sunt preces No-
 næ. Pro vespere appetente, sunt preces vesperti-
 næ. Pro initio noctis est Completorium. Non ta-
 men est necesse vt præcisè istis temporibus illæ
 preces dicantur: sufficit haberi respectum ad illa;
 & officium publicum, quantum commodè fieri
 potest, illis temporibus accommodari. ita enim
 passim nunc habet recepta consuetudo, quæ re-
 rum huiusmodi est moderatrix. melius tamen est
 hæc tempora præuenire in privato officio, quam
 vltèius differre; vt passim Doctores notant. Imò
 si quis aduertat impedimentum occurrurum, præ-
 fertim voluntarium, tenetur præuenire. si non sit
 voluntarium, (vt si febrim hora decima antemer-
 ridiana expectes) quidam putant non esse necesse
 præuenire; quod ego puto satis probabile; modò,
 si impedimentum esset ante duodecimam no-
 ctis, prætermissa recites.

DVBITATIO IX.

Quinam ad preces canonicas obligentur,
 & quanta sit hæc obligatio.

R Espondeo & Dico Primò, Tantum tria ho- 44
 minum genera ad eas teneri, Clericos sacro-
 rum ordinum, Beneficiarios, & Religiosos ad cho-
 rum professos. Est communis sententia Docto-
 rum teste Nauarro, de horis canonicis cap. 7. n. 1.
 De Clericis sacrorum Ordinum probant Docto-
 res, Primò ex c. 1. de celebratione Missarum, vbi
 dicitur: *Presbyter mane, matutinali officio expleto,
 pensum seruiutis sua canendo Primam, Tertiam,
 Sextam, Nonam, Vesperamque persoluat.* Verum
 hic solum agitur de presbytero; & quidem Paro-
 cho vel Rectore Ecclesiæ; vnde nihil probat de
 diacono vel subdiacono: præsertim cum obliga-
 tiones sint strictè interpretandæ.

Clericos
 sacrorum
 Ordinum
 teneri.

Secundò, Probant ex cap. 9. Si quis presbyter.
 d. 92. Verum ibi non tantum agitur de Clericis
 ordinum sacrorum, sed etiam de alijs; nam loquitur
 de omnibus Clericis alicui Ecclesiæ deputatis, id
 est, qui habent beneficia in aliqua Ecclesia, ratione
 cuius ei debent seruire. Item loquitur de officio
 publico, quod fit in Ecclesia; iubetque à Clero de-
 poni eum, qui ad quotidianum officium psallendi,
 matutinus & vespertinus horis non conuenit.

Tertiò, Probari potest ex cap. Dolentes 9. de ce-
 leb. Missarum, vbi Innoc. III. cum Concilio gene-
 rali præcipit *Praelatis & minoribus Clericis in vir-
 tute sanctæ obedientiæ, vt diuinum officium, noctur-
 num pariter & diurnum, quantum eis dederit Deus,
 studiosè celebrent pariter & deuotè.* Sed hic non
 exprimitur qui sint illi minores Clerici; & Con-
 ciliū videtur loqui de officio publico.

Quartò, Probat ex antiqua & generali totius 45
 Ecclesiæ consuetudine, qua non solum presbyte-
 ri, sed etiam diaconi & subdiaconi censentur ad
 horas canonicas obligati. Itaque etiam nullus Can-
 on scriptus extat, quo hi obligentur, (vt insinuat
 Nauarrus supra;) tamen hæc consuetudo cum
 vim legis habeat, sufficit. & meritò hi obligantur,
 quia per ordinem sacrum accipiunt in Ecclesia
 statum, qui ad cultum & laudes diuinas celebra-
 das est institutus, vnde ratione status obligantur
 præ ceteris in genere. Ne autem in incertum fer-
 rentur, determinatæ sunt illæ laudes & preces in
 horis canonicis; & ita accedente consuetudine, in-
 uecta est obligatio. Neque liberantur hac obliga-
 tione ratione excommunicationis, suspensionis,
 interdicti, aut etiam realis degradationis; vt docet
 Nauarrus dicto cap. 7. nu. 17. & Siluester verbo
 Hora q. 3. quia par non est, vt ex delicto commo-
 dum referant, & soluantur vinculo obligationis
 præcedenus; præsertim cum recitatio horarum
 illi pœnæ non repugnet. Idem dicunt aliqui de
 damnatis ad tiremes: sed puto vsum esse in con-
 trarium: tum quia satis habent afflictionis, dum
 vi in illo supplicio detinentur; tum quia animus
 raro talibus ad obsequendum est comparatus;
 tum quia id cederet in dedecus ordinis Ecclesia-
 stici; si in illa hominum colluue ostenderent
 suum statum.

Clerici verò minorum ordinum, ratione sui gra-
 dus ad horas canonicas non adstringuntur, quia
 nondum sortiti sunt statum inter Ecclesiæ mini-
 stros, obligantur.

46
 Clerici mi-
 nores ad
 quas preces
 obligantur.

stros; possunt enim matrimonio iungi. Quidam tamen putant eos teneri ad horas. B. Virginis, vel ad septem Psalmos, vel ad Canticum Graduum: sed certum est neque Iure communi, neque consuetudine vniuersali eos ad aliquid horum teneri. Si tamen in aliqua diocesi esset generalis consuetudo, quae per modum legis sit recepta, ibi tenerentur, vt docet Medina C. de orat. q. 7. in fine. an autem sit alicubi talis consuetudo, non constat. Sotus lib. 10. de Iustitia q. 5. ar. 3. putat non esse. imò nec Episcopum suo præcepto vel statuto posse introducere. Quod probari potest Primò, Quia quod Ecclesia vniuersalis relinquit liberum, non potest Episcopus particularis in sua Ecclesia facere præceptum, nisi in ea Ecclesia sit peculiaris ratio; quæ in proposito non occurrit: alioquin facile fieret vt nimium grauarentur subditi, si non solum Pontifex, sed etiam singuli Episcopi possent onera perpetua imponere. Secundò, Quia omnes Ordines descendunt à Summo Pontifice in totam Ecclesiam: ergo ad illum solum pertinet disponere de functionibus & obligationibus, quæ ratione Ordinis imponuntur. Tertio, Quia alioqui non posset seruari vniformitas; quæ tamen multum facit ad Ecclesiarum decus & vniõnem. Hinc etiam fit vt Episcopus non possit statuere de ætate vel temporibus ordinandorum, &c.

Verum etsi non possit onus perpetuum imponere, potest tamen præcipere ordinato, vt bis terte illas preces recitet; sicut ex causa potest aliquod ieiunium bis terte in sua diocesi imponere: hoc enim neque grante censeri potest subdito, neque per illud receditur à consuetudine vniuersali.

Petes, vtrum Clericus primæ tonsuræ vel minorum ordinum teneatur saltem ad Psalmum Miserere.

Resp. Probabile esse teneri, saltem sub peccato veniali, quia videtur esse consuetudo generalis, & Prælati vbique imponunt.

Contraria tamen sententia videtur verior; tum quia valde pueri accipiunt tonsuram, quos non videtur Ecclesia velle sub peccato ad hoc obligare; tum quia plerique non agnoscunt hic vllam strictam obligationem, nec Doctores aut confessorij illam vrgeri solent; tum denique quia si esset peccatum veniale, semel omittere ob materiæ paruitatem, sequeretur esse peccatum mortale si quis semper omitteret, vel si vna volitione vellet omittere per hebdomadam, quia esset materia satis magna. quæ ratio vim habet, si obligatio non est alligata dici, ita vt cum die expiret, sicut in horis canonicis. Itaque etsi sit consuetudo vt dicatur, hæc tamen non est per modum legis obligantis, sed consilij, & ex decore.

Petes, vtrum Superior possit in hac obligatione ex causa dispensare: v. g. ratione studiorum aut negotiorum.

Resp. Cum hæc tota obligatio ex consuetudine pendeat, credo posse dispensare; quando causa subest; sicut in alijs statutis, etiam obligatorijs, potest. Imò si in aliquo Ordine vel Monasterio est consuetudo, vt professi nondum ordinati, in studijs versantes, vel alijs negotijs occupati, propter quæ choro interesse nequeunt, non recitent officium; ibi non opus est dispensatione.

Dico Secundò, Supradicti ita obligantur, vt mortifere peccent, si horas vel semel absque causa prætermittant. est communis sententia Doctorum, vt docet Nauarrus c. 7. nu. 5. Excipio Angelum ver. Hora §. 10. & Richardum, quem ille citat: hi dicunt non esse peccatum mortale eas omittere, nisi quis consuetudinem habeat omittendi, vel ex contemptu id faciat: quam sententiam non ausim dicere probabilem, quia est contra torrentem Doctorum. Imò Nauarrus cap. 7. de orat. num. 6. & alij, docent esse peccatum mortiferum, si vel

De beneficiariis est communis sententia Doctorum. vide Nauarrum cap. 7. de orat. num. 27. ratio est, quia beneficium datur propter officium spirituale, quod vel totum vel magnam partem consistit in horis canonicis. sed de hoc dictum est supra cap. 34. dub. 30. & 32.

De Religiosis ad chorum professis nondum ordinatis est communis sententia Doctorum. Sed difficultas est, quo Iure teneantur: non enim Iure Canonico scripto, cum nullus Canon ea de re extet, vt Caietanus ait: nec Iure nature, quia non pertinet ad essentiam Religionis. Neque ex vi voti aut professionis, quia voto se ad hoc non altrahunt. Nec tenentur ratione elemosynarum, quibus viuunt, quia non dantur cum hoc onere, sed vt viuant secundum suum institutum. Quod si sit aliqua talis fundatio, ea Conuentum obligat, non singulos. Itaque solum videntur teneri præscripto Regula, vel certe consuetudine vbique recepta. Idem dicendum de Monialibus choro mancipatis; vt docet Nauarrus supra num. 21. Caietanus tamen ver. Hora canonicæ, de consuetudine dubitat; Nisi, inquit, consuetudo eas obliget, (de qua nihil scio) non tenentur ex professione. Idem tenet Ioannes Medina q. 7. de oratione sub finem. vnde Petrus Arragon. q. 83. art. 11. putat non esse peccatum mortale, si bis terte priuatim officium omitant: quia hæc consuetudo orta est ex statuto regulari, quod ad peccatum mortale non solet obligare. Certum tamen est nouitios non teneri; quia nondum firmiter diuino obsequio mancipati. neque etiam illos, qui non ad chorum, sed ad militiam vel ad alias functiones laicorum profitentur, vt sunt milites variorum Ordinum, & ij, qui dicuntur Conuersi; vt docet Nauarrus de horis canonicis c. 7. n. 22. & in Enchir. c. 25. n. 97.

Petes, vtrum Monachus fugitiuus vel eiectus teneatur, cum à Monasterio non alatur?

Respondeo cum Nauarro num. 20. Fugitiuum teneri, quia potest redire; & par non est vt ex sua malitia, qua abest, commodum referat. Eiectum tamen puto non teneri; (etsi Nauarro aliter videatur) quia suo arbitrio se non separauit, & non est in ipsius potestate redire. deinde videtur non esse consuetudo vt tales recitent horas, nisi sint in facris. Ita Sotus.

Petes, vtrum Superior possit in hac obligatione ex causa dispensare: v. g. ratione studiorum aut negotiorum.

Resp. Cum hæc tota obligatio ex consuetudine pendeat, credo posse dispensare; quando causa subest; sicut in alijs statutis, etiam obligatorijs, potest. Imò si in aliquo Ordine vel Monasterio est consuetudo, vt professi nondum ordinati, in studijs versantes, vel alijs negotijs occupati, propter quæ choro interesse nequeunt, non recitent officium; ibi non opus est dispensatione.

Dico Secundò, Supradicti ita obligantur, vt mortifere peccent, si horas vel semel absque causa prætermittant. est communis sententia Doctorum, vt docet Nauarrus c. 7. nu. 5. Excipio Angelum ver. Hora §. 10. & Richardum, quem ille citat: hi dicunt non esse peccatum mortale eas omittere, nisi quis consuetudinem habeat omittendi, vel ex contemptu id faciat: quam sententiam non ausim dicere probabilem, quia est contra torrentem Doctorum. Imò Nauarrus cap. 7. de orat. num. 6. & alij, docent esse peccatum mortiferum, si vel

An Episcopus possit imponere.

47 An ad Psalmum Miserere.

An Iure naturali teneantur ad amplius.

48 Beneficia.

49 Professi ad chorum.

50 Fugitiuus.

Eiectus.

51 Dispensatio.

52 An peccens letaliter.

si vel vna hora negligatur, v. g. Tertia, Sexta, Nonna, Completorii. Quod autem idem Nauarrus & quidam alij volunt, omissione tertiae partis vnus horae, v. g. vnus Psalmi cum hymno, esse peccatum mortale, id sane durum videtur. et si enim vna hora sit materia grauis & sufficiens vt sub peccato mortali praecipitur, non tamen inde sequitur, tertiam eius partem talem esse; alioquin etiam tertia pars vnus Psalmi talis dicenda esset. Itaque et si omittere Sextam vel Nonam integram, sit peccatum mortiferum, quia multae preces omittuntur, non tamen sequitur mortiferum esse, si tertia pars Sextae vel Nonae omittatur. Ita tenet Angelus v. Hora. num. 18 citans Palud. d. 15. q. 5.

An duplex peccatum.

Ex dictis sequi videtur, beneficiarium Ordinis sacri duplex peccatum mortiferum admittere, omittere officium, quia contra duas virtutes diuersas peccat, nimirum contra iustitiam, & contra virtutem religionis. Ratione enim ordinis sacri tenetur lege religionis. Illae enim preces ordinatis praecipuntur tamquam officium religionis congruens eorum statui, & bono Ecclesiae. & hac ratione ad illas tenetur, etiam cessante quavis alia obligatione. Ratione vero beneficii tenetur lege iustitiae; quia beneficium datur propter officium, & praebenda est veluti merces & stipendium illius operae, iuxta modum supra cap. 34. dub. 32. explicatum.

Contrarium tamen tenet Henriquez lib. 2. de Pœnitentia cap. 5. n. 6. littera P. Quod ita probari potest: Quia officium vnus diei, et si in se, vt est opus religionis & cultus, sit notabile quiddam ad quod sub mortali obligemur, si praecipitur: tamen non videtur ita notabile vt est materia iustitiae, praesertim respectu Ecclesiae cui est debitum, non enim videtur notabili iniuria vel damno Ecclesiam afficere, si semel officium praetermittat, ergo ex hac parte non erit culpa mortifera. sicut qui pro altero tenetur ieiunare ex promisso vel contractu, quia ab eo sustentatur, non peccat mortifere, etiam si semel ieiunium omittat, quia non censetur notabilis laesio in illo genere. Vnde sepositio Ecclesiae praeepto, beneficiarius praesertim ex contractu seu obligatione iustitiae ad Ecclesiam non peccat mortifere semel horas omitendo. Si tamen sapere omitteret, esset mortale; quia ex natura rei, debita parua accumulatur, & efficiunt materiam magnam, sicut is qui quotidie debet facere Sacrum, non est damnandus peccati mortiferi, si semel vel bis omittat etiam absque causa, quia in isto genere non censetur graue damnum, aut grauis laesio. Fateor tamen, beneficiarios in sacris constitutos grauius aliis ordinatis peccare; quamuis hic excessus non videatur mortalis.

Recitans cum socio.

Circa praedicta tamen aduerte, si cum socio alternis recites, non censeri omitti quod per ipsum legitur, quia id communionem socij fit tuum, modo illud audias: & Ecclesia hanc rationem in officiis diuinis permittit, quia sic minore fatigatione, & attentius, & plerumque iucundius leguntur. Vnde hic modus etiam in recitanda corona B. Virginis, aliisque precibus, vbi vel plurimi sunt verticuli, vel eadem saepissime repetenda, adhiberi potest; etiam si ex praeepto aut voto ad illas sis obstrictus: vt si septem Psalmos poenitentiales vel totum Psalterium legere debeas, vt fuse probat Nauarrus tract. de orat. c. 10. nu. 27. & ratio est, quia non minus hic excitatur deuotio, & obtinetur fi-

nis orationis, & moraliter totum legi censetur. Hoc tamen intellige, nisi aliud expressè sit iniunctum, quod est rarissimum.

Introduxit hunc modum alternatim psallendi in suam Ecclesiam, nimirum Antiochenam, primus B. Ignatius; vnde sensim in totum Orientem dimanauit. Causam dedit visio quaedam caelestis, in qua Angelos sanctam Trinitatem *ἀναγνώσας*, id est, alternis vocibus collaudantes audiuit, teste Socrate lib. 6. hist. cap. 8. In Occidente vero primus S. Ambrosius eandem rationem in sua Ecclesia instituit, teste Isidoro lib. 1. de Offic. Eccles. cap. 7. quem reliquae Occidentis Ecclesiae sunt secutae, antea omnes simul canebant, nec erant in choros distincti.

Petes, Vtrum omittere omnes horas vnus diei, sit vnum peccatum, an multa?

Nauarrus cap. 7. nu. 6. & multi alij docent esse vnum peccatum; quia septem horae canonicae vna tantum sunt oratio, vnum officium diuinum.

Sed haec ratio difficilis est, Primò, Nam singulae horae sunt distinctae orationes, distincta officia, distinctis temporibus Deo soluenda, ad quorum singula obligamur sub peccato mortali: ergo singulorum omisio est distinctum peccatum mortale.

Secundò, Singulorum recitatio est impletio praeepti, saltem virtute distincti: nam praeeptum de dicendis horis implicite continet septem praeepta, quatenus septem opera distincta, & inter se minime connexa praecipuntur. hinc fit vt possim implere praeeptum de precibus Primae, etiam si non impleam praeeptum de horis Tertiae; praeepta enim ex diuersis operibus praeeptis multiplicentur: ergo singulorum omisio est distinctum peccatum mortiferum.

Tertiò, etiam si sit vna volitio, qua volo omittere omnes horas; tamen virtute est septuplex; quia per eam septem distinctae omisiones sunt volitae, & ab ea procedunt: singulae autem omisiones sunt distincta peccata externa. Vnde fit vt etiam in confessione explicandum sit quot horae sint omisae. Hanc sententiam insinuat Tabiena v. Hora q. 18.

Dixi, *Sine causa*; quia si causa iusta praetermittendi subsit, nullum erit peccatum: vt si absque notabili dolore capitis vel oculorum, vel simili molestia dicere nequeas; si periculum grauis mali incurreres, vt inter haereticos; si concio vel alia functio publica praetermitti deberet, vel conuenienti modo fieri nequiret, nisi horae omittantur. Item si ob caecitatem vel debilitatem nequeas dicere saltem maiorem partem, ad nihil teneris. si maiorem partem potes, teneris illam recitare. Ita Nauarrus de orat. cap. 11. num. 13. & seq. si ob infirmitatem non potes nisi ope socij, nec consueueris eo vti; non teneris: sed si consueueris. Non tamen excusatur quis, eo quod in studiis versetur, aut iter faciat. Vide Nauarrum in Enchir. cap. 25. num. 100. & sequentibus, & tract. de oratione cap. 11.

DYBITATIO X.

Quo modo preces horariae recitandae.

Respondeo, Recitandas esse studiosè & deuotè: ita enim praecipitur in Concilio generali

Vnde hic mos nauarrus.

53 An omisio omnium horarum sit vnum peccatum.

54 Causa excusans.

55